

Bekymringer og udfordringer inden for fremtidens flyve- og dykkemedicin

Dansk Flyve- og Dykkemedicinsk Selskab

Overlæge Mads Klokke & overlæge Erik C. Jansen

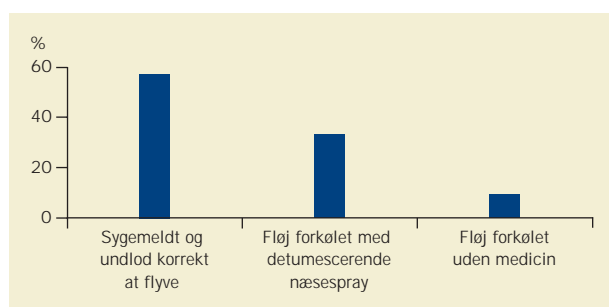
Dansk Flyve- og Dykkemedicinsk Selskab (DFDMS) har over 200 medlemmer. Selskabet beskæftiger sig med medicinske problemstillinger, der er knyttet til ophold eller udsættelse for ekstreme miljøer (lavt/højt tryk, sanseillusioner m.m.) ved flyvning og dykning.

I Danmark er der mere end 10.000 luftfarts certificerede personer. Flyvemedicinske helbredsundersøgelser af piloter (og flyveledere, stewardesser m.fl.) foregår på Flyvemedicinsk Klinik, Rigshospitalet samt hos en række læger med supplerende flyvemedicinsk uddannelse («Danske Flyvelægers Organisation (DAFLO)-læger»). Flyvemedicineren bistår ofte ved lufttransport af patienter. Der er således tætte relationer til Forsvarets Redningshelikoptere, SOS International, Euro-Alarm m.fl., idet specielle fysiske forhold (lavt tryk, acceleration, temperatur m.m.) gør sig gældende. Der er desuden et tæt samarbejde mellem Forsvarets læger og andre flyvemedicinske læger inden for uddannelse og forskning.

Et nyere fælles projekt omhandlede civile piloters brug af detumescerende næsespray og sygemelding ved forkølelse, idet dette kan føre til barotraume i ører og bihuler med en deraf følgende flyvesikkerhedsmæssig risiko. Den retrospektive undersøgelse med deltagelse af 1.000 piloter viste, at kun lidt under halvdelen meldte sig syge over for arbejdsgiver og, som de burde, undlod at flyve (Figur 1). Cirka halvdelen havde oplevet øre- eller bihulebarotraume på et eller andet tidspunkt i deres karriere. Dette må bekymre [1]. Fremtiden udfordrer flyvemedicinen, da der er nye regler for civile professionelle piloters daglige arbejds længde. En arbejdsuge vil nu kunne komme op på 60 (mod de hidtidige 45 timer) i op til tre uger i træk. Dette med fare for *fatigue* og dermed flyvesikkerheden. Dette bekymrer [2].

Man overvejer at indføre nye helbreds krav. For fire år siden fravalgte man elektroencefalografi hos civile professionelle pilotaspiranter (mens Forsvaret opretholder dette). Denne beslutning har siden har vist sig at være uheldig i et konkret tilfælde. En yderligere liberalisering overvejes, idet kørekortslignende helbreds krav for svæveflyvere aktuelt diskuteres. Yderligere ønskes i EU harmonisering af professionelle piloters helbreds- og arbejdstidsregler med accept af »laveste fællesnævner« [3].

Regionerne/regeringen har besluttet at indføre lægeheli-

Figur 1. Brug af næsespray og sygemelding ved forkølelse.

koptere til støtte for danske yderområder. Dette afventes trods de 3-4 velfungerende redningshelikoptere fra Forsvaret, som aktuelt kun udnyttes en gang hver anden dag. DFDMS vil støtte op om en endelig løsning [4].

På den dykkemedicinske side har selskabet tætte relationer til de læger, som varetager undersøgelse og certificering af dykkere. Der er omkring 100 professionelle og ca. 50.000 fritidsdykkere i Danmark.

Selskabet har stor interesse for trykkammerbehandlingerne (ca. 3.800 pr. år) og forskning, som fortrinsvis udgår fra Rigshospitalet. Forskningen vedrører hyperbarbehandling af sår, stråleskader og ca. 50 årlige tilfælde af nekrotiserende fasciitis.

Dykkersygeberedskabet blev i 2008 omlagt, således at vagthavende læge i Søværnets Operative Kommando tager stilling til behandling. Hvis indikationen stilles, transporteres patienten til Rigshospitalet, hvor patienten vurderes. En trykkammerbehandling tager typisk 4,5 timer. I 2008 blev 19 behandlet for dykkersyge.

For at styrke viden om behandling af dykkersyge planlægges jævnlige kurser. Se selskabets hjemmeside for kurser og medlemsmøder [5].

Korrespondance: Mads Klokke, Flyvemedicinsk Klinik/Øre-, næse- og halskirurgisk Klinik, HovedOrtoCentret, Rigshospitalet, DK-2100 København Ø.
E-mail: klokke@dadinet.dk

Interessekonflikter: Ingen

Litteratur

1. Rosenkvist L, Klokke M, Katholm M. Upper respiratory infections and barotraumas in commercial pilots: a retrospective survey. *Aviat Space Environ Med* 2008; 79.10:960-3.
2. Caldwell A, Mallis MM, Caldwell JL et al. Fatigue countermeasures in aviation. *Aviat Space Environ Med* 2009 80:1:29-59.
3. www.easa.europa.eu/ws_prod/r/r_npa.php (31. december 2008).
4. www.dmms.dk/1%20Kud%20Jessen%20pro-epilog.pdf (31. december 2008).
5. www.flydyk.dk